

Oponentský posudek k diplomové práci Věry Novotné “Profesorky a docentky práva – ženy v prestižní profesi”

Diplomová práce Věry Novotné si klade otázky po možnostech vstupu žen a charakteristikách jejich působení v „mužském“ prostředí právní akademie. Výběr tématu hodnotím velice kladně – jedná se o první výzkum svého druhu v ČR.

V následujícím textu se nejprve vyjádřím k obsahové stránce v teoretické a empirické části a pak učiním několik poznámek k formální stránce.

OBSAHOVÁ STRÁNKA

Teoretická část

Teoretická část vhodně zasazuje výzkum do kontextu genderových studií a sociologie. Je jí možné vytknout dva drobné nedostatky: je možná až příliš stručná a v rámci podkapitol ne vždy ideálně strukturovaná.

Co se týče stručnosti, chybělo mi v teoretické části zejména rozsáhlejší představení stavu bádání. Odkaz na použitou (zejména německou) literaturu sice nalezneme na začátku empirické části, ale v rozsahu ani ne jedné strany (str. 28). Již teoretická část by měla dát odpověď na otázku jaké genderově relevantní jevy byly dosud v literatuře diskutovány co se týče postavení právních akademiček (na západě, ale i v jiných postkomunistických státech). Případně, jaké jsou hlavní teze o postavení kvalifikovaných žen v odborných profesích v ČR (lékařky, manažerky,...). Takovýto úvod by představil vhodný rámec pro pozdější analýzu rozhovorů (která, jak zmíním později, absenci hypotéz a teorií trpí).

Podobně by bylo bývalo užitečné představit lépe instituci, na které je prováděn výzkum – Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Relevantní by bylo zejména čtenáře seznámit s postupem a kritérii výběru zaměstnanců, a kariérního postupu, ať již co se týká akademických hodností, tak pozic v rámci fakultní organizace (akademický senát, vedení kateder,...).

Přestože v obsahu práce navržená struktura se jeví velice srozumitelnou, ne vždy tak tomu je v textu. V některých případech není zřejmé, na jakou otázku autorka odpovídá v jednotlivých podkapitolách. Například podkapitola 2.1.2. hovoří nejspíše o překážkách, které „gender“ vytváří pro ženy na trhu práce. Jednotlivé překážky ale nejsou dle mého přehledně děleny podle žádného klíče. Existuje nějaký? Namátkou mě napadá například materiální vs. symbolické poškození; bariéry na straně zaměstnavatele (individuální či strukturální), na trhu práce, či na straně žen; obtíže, které konstituují diskriminaci a ty, které nikoli, atp.

Empirická část

Empirická část je výrazně delší než část teoretická a obsahuje velké množství materiálu získaného z rozhovorů. Zdá se být organizována podle okruhů otázek, tak, jak byly respondentkám kladeny. To způsobuje, že je obtížné identifikovat teze – to, co autorka

v materiálu nachází. Obecně je část pojata velmi deskriptivně a trpí nedostatkem autonomní interpretace odpovědí. Hodnotím kladně, že autorka respektuje materiál a chce se jím nechat vést. Nesmí tak ale činit na úkor hlubšího zamyšlení, identifikace tezí a „vytažení“ genderově relevantních červených nití.

Pokud k představení tezí dojde, nejsou vždy dostatečně propojeny s materiálem. Někde je z materiálu vyčteno příliš málo, někdy jsou činěny možná příliš dalekosáhlé závěry. Některá postřehy pak působí až banálně. Například o citátu, kde dotazovaná konstatuje, že mužští kolegové někdy berou na ženy a jejich druhou směnu „ohledy“ obsahující o genderové smlouvě, autorka píše: „Ukazuje, že všední život se vždy nutně neřídí formálními zákony a pravidly, na něž některé z dotazovaných akademiček „spoléhají“, ale naopak také mnohdy neformálními, implicitními „ujednáními“ mezi ženami a muži. Navíc, a co je ještě podstatnější, tím dotazovaná podává důkaz, že všední každodenní život není a-genderový, ale že gender je jeho základním stavebním kamenem, jenž naprosto zásadně ovlivňuje naše myšlení a jednání.“ (str. 98).

Přesto nelze říci, že by práce neobsahovala zajímavé postřehy. V analýze prostě chybí poslední krok, který by z odpovědí vytáhl určité kategorie genderově relevantních jevů a ty diskutoval.

FORMÁLNÍ STRÁNKA

Autorka píše srozumitelným stylem, správně odkazuje na literaturu a cituje odpovědi respondentek. Dvě drobné výtky se týkají struktury a úpravy.

Výše zmíněná občasná vnitřní nestrukturovanost podkapitol je často zdůrazněna tím, že autorka čtenáře málo provází textem. Ke zvážení by byly krátké úvody („v následujícím textu se zaměřím na následující, a to je důležité pro mou analýzu, protože...“) a shrnutí.

Přestože text působí dotaženě a úprava je na první pohled na dobré úrovni, při bližším čtení si nelze nevšimnout malých nedodělků – ponechání zvýrazněných slov v citacích (například na str. 58, 66, 69,...), občasně překlepy (zavináč na str. 59, „kariérní potup“ na str. 5, apod.) nejednotné formátování co se týká kurzívy, rozdílné odražení odstavců, či přechod v červenou barvu (str. 77). Přestože se ve všech případech jedná o téměř nepodstatné drobnosti, jejich přítomnost poněkud snižuje čtenářský zážitek.

Přes uvedené kritické poznámky práci nevnímám ani jako odbytou ani jako nekvalitní. Autorka nashromáždila velké množství empirického materiálu a pracovala s relativně rozsáhlou bibliografií. Po formální i obsahové stránce text plní požadavky kladené na diplomovou práci. Ani v jednom směru ale bohužel není úplně dotažen a zcela nepřesvědčuje.

Celkově diplomovou práci hodnotím jako velmi dobrou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení osmi body.

V Oxfordu dne 10. června 2009

JUDr. Barbara Havelková, LL.M.